

gospodarske, obertnijske in národske.

Iznajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 13. maja 1857.

Koristnih žival, ki so ljudem v veliko korist, ne gré preganjati in moriti.

Vsak človek vé, da je na svetu veliko koristnih in škodljivih žival. Prosti kmetič misli, da je med njimi tudi veliko škodljivih in strupenih, akoravno so mu koristne in veliki pomočniki. Imenovali jih bomo in povedali nektare, ki so mu koristne.

V versto koristnih žival štejejo netopirje in ziževkojedce. Netopirji so kmetovavcu neizrečeno koristne živalice, in se živijo le od ponočnih merčesov. Njih požrešnost je velika in pokončajo in potrebiyo veliko ponočnih škodljivih merčesov. Med ziževkojedci se pa jež skoraj najbolj preganja in črti; ta žival se od miš, žužkov (kebrov), gljist in enacih merčesov redi, zato pa tudi ne gré ježa preganjati in pokončevati. Še bolj od tega se preganjajo štakore in kertovi. Tudi te živali so ponočne in mesojedke, ki se po vertih in večidel po obdelani zemlji nahajajo, in so še bolj od ježa koristne, ker veliko mramorjev, červov in drugih enacih škodljivih merčesov pokončajo in potrebiyo, in zemljo prerijejo, da rodovitniša postane. Ako bi naši kmetovavci vedili, da se po kertinah travniki, ki mu jih kert napravi, dokaj zboljšajo, bi jih spomladi o pravem času razgrabili, in gotovo bi se kmali prepričali, da jim kert ni v škodo, ampak v korist, in da ga ne gré loviti in pokončevati, kar je bilo v Novicah tudi že večkrat nasvetovano.

Komu ni znano, da niso tiči le po mesu, perji in tičjeku človeku v veliko korist, ampak tudi po tem, da polju in vertom škodljive merčese trebijo? kakor na priliko mali in véliki skovik, ktera se le od miš in drugih merčesov, ki polju veliko škodo prizadevajo, redita; in akoravno mnogo malih tičkov pokončata, sta vendar le polju in vertom koristniša kakor škodljiva. K njima tudi kukovico prištevamo, ktera tudi le po merčesih in gosencah sega. Nič manj poberajo tudi žolne enake stvari; one zalezujejo žeživke in červove, kateri pod dreynem lupjem prebivajo in raznega plemena dosti pokvarijo. Če bi kmetič vedil, da so mu hasne živalice, gotovo bi jih s tako serditostjo ne lovil, tem več pa, ker jih vidi, da le po bolnih in suhljatih drevih švigajo in dersajo, in ne napadajo nikdar čverstih in zdravih drevés.

Od pevalic ravno to priporočamo, da naj se ne lové. Večidel se vse le od škodljivih merčesov redé, h katerim tudi požrešnega vrabca prištevamo, kateri, čeravno semtertje tudi po zernji sega, ga je vendar le škoda zaterati. Posebno vertom je v neizrečeno korist. Z eno besedo, če bi se pevalice pregnale kakor koli si bodi, bi bilo sadje in drugi sadeži preč. Tedaj slava in hvala slavnemu c. k. deželnemu poglavarstvu, da je prepovedalo pevalice loviti in jih moriti!

Od druge perutnine, naj jo štejejo k domačim ali lovskim živalim, ne bomo tukaj posebej govorili.

Dvoživké se tudi večidel zastran njih strupa sovražijo in neusmiljeno moré. Tudi te živalice niso tako nevarne in strupene kakor ljudje mislijo. Pri nas poznamo le dvoje strupenih kač, katerih se moramo ogibati, da nas ne pičite,

kiste: pisani modras (vipera berus) in černi pa riljčni gad. Modras se nahaja le po planinah in ne bo človeku nikdar nič hudega prizadel, ako ga ne bo razdražil ali pa nenavedoma na-nj stopil; ravno taki so tudi gadje. Vse druge plemena kač nimajo strupa in so človeku koristne živali; naj se pustijo živeti. One pokončujejo miši in druge merčese. K ravno temu razredu prištevamo tudi žabe, krote, ašarice, kušarje, slepce itd. Tudi teh stvari ne gré po nemarnosti terpinčiti in moriti. Božje stvari so kakor mi. Pustimo jih naj živé, saj nam krivice ne storé.

Kmetijske skušnje.

(Ktere skušnje so se z laškimi čbelami na Laškem do zdaj poterdile?) Častitljiva gosp. konzistorialna svetovavca Zacke in Deus, ki sta na svojem potovanji po Italii več čbelnih voljnjakov obiskala, sta ondotne čbele semtertje natanko pregledala, od katerih pripovedujeta, da so čbele v Italii večidel jako zanemargene; zato je pa tudi njih bera na medu in vosku revna, in pravita, da panj laških čbel ob beri komaj kakih 20—25 funtov medú nanese. — Da bi bile laške čbele pridniše od družih dežel, kakor nekteri čbelarji terdijo in pravijo, da so se po raznih skušnjah od njih pridnosti dovolj prepričali, tega jim nikakor ne overžemo. Da so pridniši po od nemških ali pa slovenskih, tega jim pa tudi nobeni viži verjeti ne moremo. Ker, kakor so že marsiktere skušnje dokazale, nanesó čbele v naših krajih v dobri ajdovi paši polne panjove in na nje napravljene škatle do verha medú, tako, da se med njimi večkrat panj narajma, ki blizo do 100 funtov tehta. Iz tega je očitno, da so vse skerbí in gleštanja vredne.

(Je moka iz žita čbelam tako zdrava in hasniva, kakor cvetlični prah? To je postorjenih skušnjah gosp. vodja Potek nadrobno in natanko razložil. Oznanil je namreč, da moka iz žita posebno režena, ker ima precej sladkora v sebi, nadomestuje cvetni prah, in je posebno dober nadomestek cvetnega prahu pri slabih panjovih.

(Jabelčne preše dober gnoj.) Gošava, kar se je pri prešanji jabelk napravi, ima dovolj, lugaste soli in ogelnokislina v sebi; zato pa terdijo nekteri kemikarji, da bi se dale jabelčne preše s pridom za gnoj porabiti. Praktičnih skušnj od tega nimamo še nobenih, torej bi bilo prav, da bi se tam, kjer imajo jabelk dovelj, iz katerih jabelčnik prešajo, za gnoj poskusile, in potem skušnje po Novicah naznanile.

(Si krompir iz semena zarediti.) Kdor si hoče krompir iz semena zarediti, naj vzame dobrega semena in naj ga o pravem času, to je, že okoli velike noči, v kahle ali tružice v dobro zemljo poseje, in v hiši na gorkem blizo okenj postavi. Kader zeliša že precej odrastejo, naj se v dobro vertno perst presadé in koj osujejo; to osipanje se mora pa še enkrat ponoviti. Kdor bo to poskusil, bo vidil, da si bo iz semena kakor jabelka debelega krompirja že prvo leto za seme pridelal.